

Warszawa, dnia 25 lipca 2001 r.

Opinia prawna
w sprawie pytania prawnego Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu,
skierowanego do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt P. 5/01)

Stosownie do zlecenia z dnia 10 lipca 2001 r. uprzejmie przedstawiam następującą opinię w sprawie pytania prawnego Sądu Rejonowego w Kędzierzynie-Koźlu z dnia 3 lipca 2001 r. Pytanie dotyczy zgodności z Konstytucją art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1983 r. nr 30, poz. 144 z późn.zm), zwanej dalej „ustawą”.

Sąd Rejonowy zgłasza wątpliwości co do zgodności wymienionego przepisu z art. 2 i art. 32 Konstytucji.

1. Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy, jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci przysługuje:

- 1) pracownikom uspołecznionych zakładów pracy i członkom ich rodzin – od zakładu pracy,
- 2) pracownikom nie uspołecznionych zakładów pracy i członkom ich rodzin – od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Należy stwierdzić, że przepis ten jest reliktem systemu prawa właściwego poprzedniej formacji ustrojowej. Treść art. 32 ust. 1 ustawy pozostaje w opozycji do zasad ustrojowych wyrażonych w rozdz. I Konstytucji, które nie przewidują podziału gospodarki na uspołecznioną i nieuspołecznioną. **Nie znajduje więc oparcia konstytucyjnego podział na uspołecznione i nieuspołecznione zakłady pracy.** Ten ostatni podział został już dość dawno zniesiony zarówno w prawie cywilnym, jak i w Kodeksie pracy, o czym szerzej jest mowa w pytaniu prawnym.

Moim zdaniem, art. 32 ust. 1 ustawy w sposób oczywisty narusza konstytucyjną zasadę równości. Naruszenie tej zasady, w konkretnym przypadku, polega na bezzasadnym zróżnicowaniu sytuacji prawnej pracodawców w zakresie obowiązku wypłaty odszkodowania. Zakład pracy

„uspołeczniony” jest obowiązany wypłacić je z własnych środków, co oznacza dla niego określony uszczerbek majątkowy, podczas gdy na zakładzie pracy „nie uspołecznionym” taki obowiązek nie ciąży. Odszkodowanie przysługujące jego pracownikowi wypłaca bowiem Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego cecha „uspołecznienia” przedsiębiorcy (pracodawcy) nie może być uznana za cechę relewaną, uzasadniającą potraktowanie go w sposób odmienny aniżeli przedsiębiorcy (pracodawcy) „nie uspołecznionego”. Przeciwno różnicowaniu sytuacji prawnej zakładów pracy „uspołecznionych” i „nie uspołecznionych” w zakresie obowiązku wypłaty odszkodowań powypadkowych przemawiają m. innymi zasady ustalania składek na ubezpieczenia wypadkowe. **Przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych różnicują wysokość składki dla poszczególnych płatników składek, ale nie na podstawie niekonstytucyjnego kryterium „uspołecznienia” płatnika.** Zgodnie z art. 15 ust. 2 cyt. ustawy, stopa procentowa składek na ubezpieczenie wypadkowe jest ustalana „ w zależności od poziomu zagrożeń zawodowych i skutków tych zagrożeń”.

2. Uzasadniona jest również wątpliwość Sądu Rejonowego co do zgodności art. 32 ust. 1 ustawy z art. 2 Konstytucji. Przepis ten pozostaje w sprzeczności z zasadą sprawiedliwości społecznej. **Obciąża on bowiem obowiązkiem wypłaty odszkodowania tylko „uspołecznione zakłady pracy”, podczas gdy zasady ustalania składek na ubezpieczenie wypadkowe są jednakowe dla poszczególnych kategorii płatników składki i nie uwzględniają kryterium „uspołecznienia”.** Trafne jest spostrzeżenie Sądu Rejonowego, że rozwiązanie to nie daje się pogodzić z konstytucyjną zasadą sprawiedliwości społecznej i świadczy o nierównym traktowaniu pracodawców w zakresie odpowiedzialności za skutki wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

W konkluzji wyrażam pogląd, że art. 32 ust. 1 ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych jest niezgodny z art. 32 i art. 2 Konstytucji.

Sporządził: Witold Pawełko

